

ET

ET

ET

EUROOPA KOMISJON

Brüssel 10.11.2010
KOM(2010) 651 lõplik

KOMISJONI ARUANNE EUROOPA PARLAMENDILE JA NÕUKOGULE

nõukogu määruse (EÜ) nr 734/2008 (milles käsitletakse ohualdiste avamere ökosüsteemide kaitset põhjapüügivahendite kahjuliku mõju eest) rakendamise kohta

KOMISJONI ARUANNE EUROOPA PARLAMENDILE JA NÕUKOGULE

nõukogu määruse (EÜ) nr 734/2008 (milles käsitletakse ohualdiste avamere ökosüsteemide kaitset põhjapüügivahendite kahjuliku mõju eest) rakendamise kohta

Nõukogu määruse (EÜ) nr 734/2008 artikli 13 kohaselt esitab komisjon enne 30. juunit 2010 Euroopa Parlamendile ja nõukogule osutatud määruse rakendamise kohta aruande, millele ta võib lisada määruse muutmise ettepanekud, kui ta peab seda vajalikuks.

1. Taust

1.1. Ohualdiste mereökosüsteemide omadused

Süvamere põhjas asuvad veealused kõrgendikud, korallrahud ja hüdrotermilised lõõrid on tuntud oma liigirikkuse poolest ning sinna koguneb palju kalu. Sellised ökosüsteemid on väga ohualtid mitmel põhjusel, sealhulgas seoses elusorganismide kasvu aeglustumisega suurtel sügavustel, samuti sealsete eluvormide, näiteks elupaikade struktuurseks aluseks olevate korallide ja käsnade haprusega. Kuigi viimastel aastatel on hoogustunud selliste organismide ja ökosüsteemide teaduslik uurimine, sealhulgas ka ELi toetatud projektide nagu Hermes, Hermione ja Coralfish abil, on nende bioloogia, asukohta ja nendega seotud kalanduse kohta vaja rohkem teavet. Ohualteid ökosüsteeme ohustavad looduslikud põhjused nagu kliimamuutus ja ookeani hapestumine ja ka inimtegevus, sealhulgas süvamere põhjapüük, süvamerekaevandused, bioressursside uurimine ja süvamereturism. Selline tegevus toob küll majanduslikku kasu, kuid samal ajal sellega ka hävitatakse osutatud elupaiku, mille tulemuseks on mereelustiku bioloogilise mitmekesisuse jätkuv vähenemine.

1.2. Rahvusvahelised ja ELi meetmed

Rahvusvahelisele üldsusele on juba ammu teinud muret avamerel kasutatavate laastavate kalapüügiviiside, sealhulgas põhjatraalimise mõju ohualdistele mereökosüsteemidele (*vulnerable marine ecosystems*, VME). ÜRO Peaassamblee on seda küsimust arutanud juba alates 2004. aastast. Arutelu tipnes 2006. aastal ÜRO Peaassamblee resolutsiooni 61/105 vastuvõtmisega, millele aitas palju kaasa tolleaegne Euroopa Ühendus.

Vastuseks võttis EL vastu nõukogu määruse (EÜ) nr 734/2008, milles käsitletakse ohualdiste avamere ökosüsteemide kaitset põhjapüügivahendite kahjuliku mõju eest. Sellega võeti ÜRO Peaassamblee resolutsiooni 61/105 meetmed üle ELi õigusesse, kuid teatavates aspektides mindi osutatud resolutsioonist isegi kaugemale. EL oli esimene piirkondlik organisatsioon või riik, kes võttis vastu sellised eeskirjad oma liikmesriikide lipu all sõitvate laevade ja selliste avamerepiirkondade jaoks, kus piirkondlikku kalavarude majandamise organisatsiooni ei ole moodustatud või kus sellise organisatsiooni moodustamise läbirääkimiste käigus ei ole kehtestatud ajutisi meetmeid. Sellist määrust peeti vajalikuks, kuna paljud ELi põhjapüügi traalerid tegutsevad piirkondades, eelkõige Edela-Atlandil, kus ei ole loodud piirkondlikku kalavarude majandamise organisatsiooni.

Nõukogu määruse ettepanekule oli lisatud mõjuhinnang, milles esitati valimiseks kolm võimalust: mitte võtta ELi õigusesse ÜRO Peaassamblee resolutsiooni 61/105, kehtestada ühepoolne keeld ELi kalalaevadele tegelda süvamere põhjapüügiga või rakendada osutatud resolutsioon nõukogu määrusega. Valiti viimati nimetatud

võimalus, kuna see tagab süvamerepüügi jätkumise, kui see on keskkonnahoidlik, ning samas ka ohualdiste mereökosüsteemide kaitse ja seega ka ELi poolt ÜROs võetud kohustuste täitmise.

Euroopa Liit on vahepeal teinud tööd rahvusvahelisel tasandil, et samalaadsed meetmed võetaks vastu ka asjakohaste piirkondlike kalavarude majandamise organisatsioonide poolt, vaatamata muude lepinguosaliste vastuseisule. Seepärast ei ole ta mitte alati suutnud tagada, et kõik meetmed, kaasa arvatud püügi alade sulgemine ja püügi lävitasemed, võetaks esitatud kujul kasutusele.

1.3. ÜRO Peaassamblee resolutsiooni 61/105 põhijooned

ÜRO Peaassamblee resolutsiooni 61/105 punktides 80–91 on sätestatud järgmist:

- a) riigid ja piirkondlikud kalavarude majandamise organisatsioonid peaksid süvamere kalavarusid majandama säästvalt ja kaitsma ohualteid mereökosüsteeme laastavate kalapüügitavade kasutamise eest, vastavalt ettevaatusprintsipiile ja ökosüsteemipõhistele lähenemisviisidele;
- b) piirkondlikud kalavarude majandamise organisatsioonid ja lipuriigid peaksid väljaspool riikide jurisdiktsiooni asuvates piirkondades, kus ei ole asutatud sellist organisatsiooni või sellekohase lepingu organisatsiooni, kelle pädevusse kuuluks põhjapüügi reguleerimine, või kus ei ole kehtestatud ajutisi meetmeid, hindama 31. detsembriks 2008 igasuguse avamere põhjapüügi mõjusid ning kas tagama, et hoitaks ära oluline negatiivne mõju ohualditele mereökosüsteemidele või, kui seda ei tehta, keelama sellise püügi;
- c) piirkondlikud kalavarude majandamise organisatsioonid ja lipuriigid peaksid väljaspool riikide jurisdiktsiooni asuvates piirkondades, kus ei ole asutatud sellist organisatsiooni või sellekohase lepingu organisatsiooni, kelle pädevusse kuuluks põhjapüügi reguleerimine, või kus ei ole kehtestatud ajutisi meetmeid, peaksid sulgema igasuguseks põhjapüügiks sellised avamerealad, milles teatavalt või tõenäoliselt on ohualteid mereökosüsteeme, kui või kuni nad ei ole suutelised kehtestama säilitamis- või majandamismeetmeid, millega hoitakse ära oluline negatiivne mõju ohualditele mereökosüsteemidele.

1.4. Hiljutised sündmused

i) FAO suunised

ÜRO Toidu- ja Põllumajandusorganisatsiooni (FAO) kalanduskomitee palvel on välja töötatud FAO rahvusvahelised suunised avamere süvapüügi juhtimise kohta (*International Guidelines for the management of deep-sea fisheries in the high seas*), millega riikidel ja piirkondlikel kalavarude majandamise organisatsioonidel ja sellekohase lepingu organisatsioonidel aidatakse rakendada ÜRO Peaassamblee resolutsiooni 61/105 seoses ohualdiste mereökosüsteemide kaitse ja avamere põhjapüügi pikaajalise juhtimisega. Suunised võeti vastu 2008. aasta septembris.

Vabatahtlikuks järgimiseks ettenähtud suunised hõlmavad kogu selliste meetmete spektrit, mida on vaja süvapüügi õigeks majandamiseks, alates sobivast reguleerivast raamistikust, andmete kogumisest, aruandmisest ja hindamisest, ohualdiste mereökosüsteemide kindlakstegemisest ja kahjuliku mõju hindamisest kuni eeskirjade jõustamise ja täitmise kontrollimiseni ning meetmeteni, mis on vajalikud nii siht- kui ka mittesihtliikide, samuti ohustatud elupaikade säilimise tagamiseks.

ii) ÜRO Peaassamblee 2009. aasta resolutsioon 64/72 säästva kalanduse kohta

ÜRO Peaassamblee 2009. aasta istungjärgul tehti vastavalt resolutsiooni 61/105 punktidele 91 kokkuvõtte selliste meetmete rakendamisest, mida riigid ja piirkondlikud kalavarude majandamise organisatsioonid või sellekohase lepingu organisatsioonid on võtnud vastuseks nimetatud resolutsiooni punktidele 83–90.

2009. aasta resolutsiooni lõpptekstis peegeldus ELi ja mõne muu osalise mure, et ohuolude mereökosüsteemide kaitseks ÜRO Peaassamblee resolutsioonis 61/105 esitatud meetmete, eeskätt varude hindamist enne põhjapüügiloa väljaandmist ja süvamere kalavarude kaitset käsitlevate meetmete rakendamine oli olnud ebapiisav.

ÜRO Peaassamblee uue resolutsiooniga 64/72 kutsuti piirkondlikke kalavarude majandamise organisatsioone ja sellekohase lepingu organisatsioone, asjaomaste organisatsioonide loomiseks läbirääkimisi pidavaid riike ja lipuriike üles kiiresti vastu võtma ja rakendama järgmisi meetmeid:

- a) hinnata põhjapüüki enne põhjapüügi lubamist;
- b) kehtestada ohuolude mereökosüsteemide piirkonnas kohaldatav kord, tuginedes parimatele kättesaadavatele teadusandmetele;
- c) võtta vastu süvamere kalavarude säilitamise ja majandamise meetmed, millega tagataks nende pikaajaline säilimine.

Peale selle sätestati resolutsioonis, et kõnealuste meetmete rakendamise järgmine läbivaatamine toimub aastal 2011.

Lisaks kutsuti resolutsioonis riike rakendama FAO süvapüügi suunised ja tagama, et määruses esitatud meetmete rakendamine vastaks suunistele.

1.5. Liikmesriikide aruanded

Nõukogu määruse (EÜ) nr 734/2008 artikli 12 lõike 1 sätete kohaselt peavad liikmesriigid teatama komisjonile iga poolaasta kohta kolme kuu jooksul pärast osutatud ajavahemiku lõppu järgmised andmed:

- a) püügimahud;
- b) tingimuste järgimine kalalaevade poolt;
- c) tõsiste rikkumiste ning eeskirjade rikkumiste heastamiseks võetud meetmed ja rikkumiste eest määratud karistused;
- d) püügi alade sulgemise kohaldamine.

Liikmesriikidel on palutud lisada ka kõik mõjuhindamised, mis ajaomane liikmesriik on teinud kooskõlas artikli 4 lõikega 2 enne kalapüügi erilubade väljaandmist.

Vähem kui pooled liikmesriigid vastasid ettenähtud tähtajaks (ajavahemiku jaanuar–juuni 2009 kohta 10 liikmesriiki ja ajavahemiku juuli–detsember 2009 kohta 11). Pärast komisjoni korduvaid meeldetuletusi nõutud teave siiski esitati. Saadud teabest kuulusid kõnealuse määruse reguleerimisalasse üksnes ühe liikmesriigi kalalaevad.

2. Nõukogu määruses (EÜ) nr 734/2008 esitatud meetmete rakendamise hindamine

2.1. Saadud teave

Osutatud meetmete rakendamise hindamine määruse artikli 13 alusel põhineb asjaomase liikmesriigi asutuste poolt esitatud teabel:

- a) kalalaevad pidid täitma nõukogu määruse (EÜ) nr 734/2008 eeskirju ja kogu nende püügiaja kohta pidi neil olema määrusekohane kalapüügi eriluba;
- b) kalapüügi eriluba oli piiratud kestusega, selles olid näidatud vööndid, milles oli lubatud kasutada põhjapüüki, püüda lubatud kalaliik, lubatud püügivahend ja sügavus, millel seda oli lubatud kasutada;
- c) asjaomane liikmesriik piiras ala, millel tema püügilaevadel oli lubatud põhjapüügiga tegelda, kahe kindlaksmääratud piirkonnaga Edela-Atlandil, milles sama tegevus oli toimunud juba vähemalt kahel varasemal aastal;
- d) kuna kalastamine oli piiratud alaga, milles põhjapüüki oli tehtud juba vähemalt kahel varasemal aastal, ei korraldanud asjaomane liikmesriik eraldi mõjuhindamist, kuna leidis, et selliste ohuvaldkondade põhjaökosüsteemide asumine selles piirkonnas, mida põhjapüügil kasutatavad põhjatraalnoodad võiksid kahjustada, on võimatu;
- e) ühtegi kalapüügiplaanidest kõrvalekaldumise juhtu ei registreeritud;
- f) kalalaevadel ei olnud lubatud teha põhjapüüki hindamata piirkondades;
- g) kalapüüki suletud piirkondades ei registreeritud;
- h) ohuvaldkondade mereökosüsteemi ootamatu avastamise näitajana kasutati Kirde-Atlandi Kalanduskomisjoni kehtestatud kriteeriume, see tähendab 100 kg eluskoralle või 1000 kg elusaid käsnlõõmi ühe loomuse kohta;
- i) ühtegi ohuvaldkondade mereökosüsteemi ootamatut avastamist ei registreeritud ja seega ei rakendatud ka heastamismeetmeid;
- j) olulisi rikkumisi ei tuvastatud ja seega ei rakendatud ka karistusi;
- k) kõigi kalalaevade jaoks oli kohustuslik täita vaatluskava.

2.2. Arutelu

Määruse artikli 4 lõikes 1 on täpsustatud, et kalapüügiettevõtjatel on kalapüügi eriloa taotlemisel vaja esitada üksikasjalik püügikava, milles on näidatud kavandatud püügikoht. Selline nõue oli määrusesse lisatud selleks, et tagada eelneva mõjuhindamise põhimõtte rakendamine ja hinnata vastavalt ÜRO Peaassamblee resolutsioonis 61/105 nõutule *ex ante* sellise kalapüügi võimalikku mõju. Asjaomane liikmesriik seda ei rakendanud.

Selle asemel kasutas asjaomane liikmesriik süsteemi, milles volitatud kalalaevadel oli lubatud kala püüda üksnes pädeva asutuse kehtestatud kalapüügitoonid; sellega piirati põhjapüügi mõju Edela-Atlandil varasemate püügipiirkondadega. See põhines eeldusel, et selliste ohualdiste põhjaökosüsteemide asumine selles piirkonnas, mida põhjapüügil kasutatakse põhjatraalnoodad võiksid kahjustada, on võimatu, ja seega toimus mõju hindamine üksnes väga piiratud ulatuses. Seejuures ei tehtud aga vahet põhjapüügiks juba ammu kasutatud piirkondade ja põhjapüügiks lühiajaliselt kasutatud piirkondade vahel. Määruse artikli 4 lõikes 4, samuti FAO suuniste punktis 48 on aga nõutud sellist vahetegemist, kuna piirkonnad, mida on vähem traalitud, võivad siiski sisaldada ohualteid mereökosüsteeme, mis võiksid, isegi kahjustatult, veel taastuda või taas tekkida, kui neid kaitsta. Ettevaatusprintsipi oleks tulnud kohaldada rangemini. Komisjon jätkab asjaomase liikmesriigiga arutelu selle olukorra parandamiseks, et tema kalalaevad peaksid kinni kohustusest esitada püügiloa saamiseks püügikava, et oleks võimalik õigesti *ex ante* hinnata sellise püügi mõju.

Asjaomane liikmesriik tegi põhjaliku töö, et kanda kaardile kõik Edela-Atlandi rahvusvahelised veed sügavusega alla 1500 m ja määrata vastavalt ÜRO Peaassamblee resolutsioonide nõuetele kindlaks ohualdiste mereökosüsteemide paiknemine kõnealuses piirkonnas. Kuid juunis 2010 ei olnud selle kaardistamise tulemused veel kättesaadavad. Komisjon soovib, et selliste uuringute tulemusi levitataks laiemalt, kuna need tagavad suurima võimaliku kasu saamise sel viisil, et aitavad võtta parimaid juhtimismeetmeid ohualdiste mereökosüsteemide kaitseks.

Kokkuvõttes leiab komisjon, et määrust (EÜ) nr 734/2008 on vaja rakendada rangemini ja täpsemini, selleks et tagada ÜRO Peaassamblee resolutsioonide 61/105 ja 64/72 meetmete täielik rakendamine määruse reguleerimisalasse kuuluvate, ELi liikmesriikide lipu all sõitvate kalalaevade poolt.

3. Edasine tegevus

Arvestades pärast määruse vastuvõtmist toimunud muutusi, eelkõige FAO 2008. aasta suuniseid avamere süvapüügi juhtimise kohta ja ÜRO Peaassamblee 2009. aasta resolutsiooni 64/72 säästva kalanduse kohta, samuti Rahvusvahelise Mereuurimise Nõukogu (ICES) soovitusi sellise püügi juhtimise kohta, tuleks kaaluda määruse muutmist järgmisel viisil:

3.1. Reguleerimisala

Määruse praegune reguleerimisala ei laiene piirkondadele, mis on piirkondliku kalavarude majandamise organisatsiooni vastutusalas või milles uue sellise organisatsiooni loomise kõnelustes osalevad riigid on kehtestanud ajutised meetmed.

Mõned piirkondlikku kalavarude majandamise organisatsiooni on kritiseeritud ohualdiste mereökosüsteemide kaitseks vajalike meetmete rakendamata jätmise ning teadussoovituste ja ettevaatusprintsipi ignoreerimise pärast. Mõnel juhul on Euroopa Liidu nõutud meetmed (näiteks indikaatorliikide häiretaseme vähendamise kohta) organisatsiooni muude liikmete poolt tagasi lükatud.

Seega tuleks laiendada kõnealuse määruse reguleerimisala, et võimaldada ühepoolsete, piirkondliku kalavarude majandamise organisatsiooni reguleeritud piirkonnas kalastavate ELi kalalaevade puhul kohaldatavate selliste meetmete võtmist, mis läheksid kaugemale organisatsiooni meetmetest, kui EL leiab, et organisatsiooni meetmetega ei rakendata ÜRO resolutsioone täies ulatuses. See võimaldaks ELil täielikumalt täita seoses ÜRO Peaassamblee resolutsioonidega 61/105 ja 64/72 võetud kohustusi. Kuigi seda võidakse mõista meetmena, mille tagajärjel ühes ja samas piirkonnas kalastavaid ELi ja kolmandate riikide laevu ei kohelda võrdselt, tagaks see eri piirkondades põhjapüügiga tegelevate ELi laevade võrdse kohtlemise. Lisaks sellele, kui ELi arvates peaks piirkondlik kalavarude majandamise organisatsioon vastu võtma teatavad meetmed ja seepärast teeb EL ettepaneku nende võtmiseks, mille aga muud osalised tagasi lükkavad, siis näitaks meetmete ühepoolne võtmine, et EL ise toimib vastavalt oma soovitusel. Pealegi võimaldaks see ELil jätkata juhtimist eeskju andmise kaudu, mida tehti juba varemgi praeguse määruse vastuvõtmisega.

3.2. Püügivõimsuse või püügikoormuse piiramine

Et vältida püügivõimsuse või -koormuse ülekandmist muudest püügipiirkondadest määruse reguleerimisalasse kuuluvatele süvamere kalavarudele, tuleks lisada säte, millega süvamere põhjapüügi võimsus ja -koormus piiratakse eri alade jaoks teatavaks perioodiks kindlaksmääratud keskmise tasemega.

3.3. Mõjuhinnangud

Mõju hindamine enne põhjapüügiloa andmist oli üks peamisi küsimusi ÜRO Peaassamblee resolutsiooni 61/105 meetmete läbivaatamise üle peetud läbirääkimistel ja tollal peeti seda kalapüügi juhtimisel radikaalseks uuenduspõhimõtteks. Kuid enne ÜRO Peaassamblee 2009. aasta resolutsiooni läbirääkimisi avaldatud teabest ilmnas, et selliseid hindamisi oli toimunud väga vähe ja et toimunud hindamiste kvaliteet ei olnud rahuldav.

FAO suunistes, eelkõige punktides 17–20, 42, 47 ja 48 on mõjuhindamise kasutamise kohta esitatud selged kriteeriumid. ÜRO Peaassamblee resolutsiooni 64/72 punktiga 119 pannakse lipuriikidele ja piirkondlikele kalavarude majandamise organisatsioonidele südamele, et enne põhjapüügilubade andmist toimuv mõju hindamine peab vastama kõnealustele suunistele. Määruses võiks konkreetselt viidata suuniste eespool nimetatud punktidele, samas kui suuniste punkti 47 (mis on esitatud allpool) täielikku võtmist määruse teksti võiks kasutada liikmesriikide läbiviidud mõjuhindamiste kvaliteedi tõstmise tagamiseks.

47. Lipuriigid ning piirkondlike kalavarude majandamise organisatsioonid ja sellekohase lepingu organisatsioonid peaksid läbi viima hindamisi, et teha kindlaks, kas süvapüük kõnealuses piirkonnas võib põhjustada olulist negatiivset mõju. Sellisel mõju hindamisel tuleks muuhulgas käsitleda järgmisi küsimusi:

i. toimuva või kavandatava püügi tüüp/tüübid, sealhulgas laevade ja püügivahendite tüüp, püügipiirkonnad, sihtliigid ja võimalikud kaaspüügiliigid, püügikoormuse tase ja püügi kestus (püügikava);

ii. parim olemasolev teaduslik ja tehniline teave kalavarude hetkeseisu kohta ning teave seniste ökosüsteemide, elupaikade ja koosluste kohta püügipiirkonnas, millega võrreldakse tulevikus eeldatavaid muutusi;

iii. püügipiirkonnas teadaolevalt esinevad või tõenäoliselt võimalikud ohuallid mereökosüsteemid, nende kirjeldus ja kaardid;

iv. andmed ja meetodid, mida on kasutatud püügitegevuse mõju kindlakstegemiseks, kirjeldamiseks ja hindamiseks, teadmislüngad ning mõjuhinnangus esitatud teabe ebatäpsuse hinnang;

v. püügipiirkonnas ohualdistele mereökosüsteemidele ja vähetootlikele kalavarudele avaldatava mõju hinnanguga hõlmatud võimalik mõju, sealhulgas kumulatiivne mõju, selle ulatus ja kestus, kirjeldus ja hinnang;

vi. kalapüügi võimalike mõjude riskihinnang, et teha kindlaks, millised mõjud, eelkõige mõjud ohualdistele mereökosüsteemidele ja vähetootlikele kalavarudele võivad tõenäoliselt osutada olulisteks negatiivseteks mõjudeks, ning

vii. soovitatavad leevendus- ja juhtimismeetmed, millega välditakse olulist negatiivset mõju ohualdistele mereökosüsteemidele ning tagatakse vähetootlike kalavarude pikaajaline säilimine ja säästlik kasutamine, ning kalapüügi mõjude seire meetmed.

Praeguses andmete kogumise määruses 199/2008¹ ning sellele lisatud komisjoni otsuses (2008/949/EÜ)², millega luuakse ühenduse raamistik kalandussektori andmete kogumiseks, haldamiseks ja kasutamiseks kalandussektoris ning toetatakse ühise kalanduspoliitikaga seotud teaduslikku nõustamist, on ette nähtud kohustused koguda andmeid kalandussektori poolt mere ökosüsteemidele avaldatavat mõju iseloomustavate näitajate kohta. Sellised andmed peaksid järelikult olema mõjuhinnangu oluline osa.

3.4. Ohualti mereökosüsteemi ootamatu avastamine

Praeguses määruses ei ole selgitatud, mida tuleb pidada ohualti mereökosüsteemi ootamatuks avastamiseks. See võimaldas asjaomasel liikmesriigil kasutada väga kõrgeid ohualti mereökosüsteemi indikaatorliikide läviväärtusi (100 kg eluskoralle või 1000 kg elusaid käsnloomi ühe loomuse kohta). See sarnaneb läviväärtustega, mida varem kasutasid mõned piirkondlikud kalavarude majandamise organisatsioonid, eelkõige Kirde-Atlandi ja Loode-Atlandi kalanduskomisjonid ohualtile mereökosüsteemile sattumise kindlakstegemiseks ja mida Rahvusvaheline Mereuurimise Nõukogu kritiseeris, kuna need on liiga suured.

Teatava liigi isendite võrku jäämine sõltub isendi suurusest ja haprusest; väiksemõõdulise ja kergesti väikesteks tükkideks puruneva isendi võrkujäämine on vähem tõenäoline kui muu liigi suure ja vastupidava isendi puhul. Süvapüügi kalavõrkude tõhusus korallide ja käsnloomade püüdmisel ei ole veel teada. Praeguste suuniste ja 10-protsendilise oletatava püügitoõhususe puhul tuleks purustada vähemalt 1000 kg koralle (või 10 000 kg käsnloomi), et jõuda ohualtile mereökosüsteemile sattumise läviväärtuseni.

2009. aastal Kirde-Atlandi kalanduskomisjonile antud soovitusel selgitas Rahvusvaheline Mereuurimise Nõukogu, et vaevalt saab üksainus läviväärtus sobida kõikide liikide jaoks ohualtile mereökosüsteemile sattumise kriteeriumiks, kuna

¹ Nõukogu määrus (EÜ) nr 199/2008, 25. veebruar 2008, kalandussektori andmete kogumist, haldamist ja kasutamist käsitleva ühenduse raamistiku loomise ning ühise kalanduspoliitikaga seotud teadusliku nõustamise toetamise kohta.

² 2008/949/EÜ: komisjoni otsus, 6. november 2008, millega võetakse vastu ühenduse mitmeaastane programm vastavalt nõukogu määrusele (EÜ) nr 199/2008 kalandussektori andmete kogumist, haldamist ja kasutamist käsitleva ühenduse raamistiku loomise ning ühise kalanduspoliitikaga seotud teadusliku nõustamise toetamise kohta.

seejuures on eeldatud, et kõikide ohualdist mereökosüsteemi iseloomustavate liikide püügivõrku jäämine on ühevõrra tõenäoline. Rahvusvaheline Mereuurimise Nõukogu teatas ka, et praegused läviväärtused on ilmselt liiga suured habraste ja haruldaste koralli- ja käsnaloomaliikide puhul ning et tuleks kasutada suuremat ettevaatust nõudvaid läviväärtusi.

Kui lisada määрусesse definitsioon, mida tuleb parimate olemasolevate teadussoovituste põhjal mõista ohualtile mereökosüsteemile sattumise all, parandaks see määruse tõhusust selliste mereökosüsteemide kaitsmisel, kuid sel juhul tuleks tagada, et selliseid läviväärtusi saab uusimate teadussoovituste arvestamiseks korrapäraselt muuta. Lisaks tuleks suurema täpsuse saavutamiseks kasutada ohualti mereökosüsteemi struktuurse elupaiga näitajana rohkem kui kahte proovitaksonit.

Peale selle peaks ohualti mereökosüsteemi indikaatorliigi jaoks kehtestatud läviväärtuseni jõudmine ja artikli 7 lõike 3 kohaselt pädevale asutusele ettekandmine viima püügipaiga kohese (vähemalt ajutise) sulgemiseni, et püügipaigas oleks võimalik teha vajalikke hindamisi. Kui sellist sulgemist viivitamatult ei rakendata, võivad järgmised traalitõmbed ohualti mereökosüsteemi hävitada.

3.5. Edasiliikumist nõudev eeskiri

Määruse artiklis 7 on sätestatud, et kui kalalaev avastab ohualti mereökosüsteemi, peab ta liikuma selle avastamise kohast vähemalt 5 meremiili kaugusele. Kirde-Atlandi ja Loode-Atlandi kalanduskomisjonides on nõutav kaugus kõigest 2 meremiili, mida peeti asjaomastes piirkondades sobivamaks kauguseks.

Vajaliku teabe (korallide ja käsnade asupaiga suurus ja traalitõmbe pikkus) puudumise tõttu ei ole Rahvusvaheline Mereuurimise Nõukogu suutnud hinnata selliste sätete teaduslikku sobivust Kirde-Atlandi kalanduskomisjoni territooriumil. Kui võtta keskmiseks traalitõmbe ajaks 4 tundi ja keskmiseks traalimise kiiruseks 3,5 sõlme, saame tulemuseks, et traalnoot läbib selle aja jooksul enam kui 9 meremiili. Sellisel juhul on võimatu kindlaks teha, kus traal sattus ohualtile mereökosüsteemile, kuna see võis toimuda nooda läbitud tee mis tahes punktis, ja ei ole võimalik ka kindlaks teha, millisest punktist tuleks sõita 5 meremiili kaugusele.

Rahvusvaheline Mereuurimise Nõukogu on öelnud, et sobiv alternatiiv oleks kindlaks teha kõik piirkonnad, kus on juba toimunud kalapüük (või on toimunud ajavahemiku jooksul, mille kohta on registreeritud andmed). Siis võiks oletada, et kõikides muudes paikades võib veel leiduda ohualteid mereökosüsteeme ja et kalapüügi keelamine või piiramine sellistes piirkondades kaitseks selliseid ökosüsteeme. Edasiliikumist nõudev eeskiri tuleks siis piirata piirkondadega, millest kala on juba püütud, eriti piirkondadega, millest kala on vähem püütud, kuid sellise eeskirja kasutamise korral tuleks rakendada ohualti mereökosüsteemi avastamise näitaja madalamaid läviväärtusi ja pikemaid edasiliikumise vahemaid. Kõnealuse eeskirja paremaks rakendamiseks on vaja koguda teavet, sealhulgas traalitõmbe pikkuse kohta, mis on vajalik edasiliikumist nõudva sätte jaoks sobivamate vahemaade väljatöötamiseks.

3.6. Kaetus vaatlejatega

Määruse (EÜ) nr 734/2008 artikliga 11 on ette nähtud, et kõikide kalalaevade pardal peavad olema vaatlejad ning et kalapüüki jälgivate vaatlejate arv vaadatakse läbi 30. juuliks 2009. Selline läbivaatamine lükati paraku edasi, et koguda liikmesriikidelt kogemusi kava kohta, arvestades määruse kohaselt edastatud teavet.

Itaalias Roomas peeti (5.–7. novembrini 2007) seminar avamere süvapäügi andmete ja teadmiste kohta, et arutada sellise päüügiga seotud teadmiste praegust seisut. Seminaril vastuvõetud soovitustes peeti muu hulgas vajalikuks, et sellise päüügi korral peaks igal kalalaeval olema vaatleja. Lisaks on FAO suuniste punktis 55 täpsustatud, et kaetus vaatlejatega peab olema kõrgem, kui päük toimub väljaspool piirkondliku kalavarude majandamise organisatsiooni või sellekohase lepingu organisatsiooni reguleeritavat piirkonda. Lisaks on Vaikse ookeani lõunaosa piirkondlik kalavarude majandamise organisatsioon kehtestanud ajutise meetme, et igal põhjapäüügiga tegeleval kalalaeval peab olema koolitatud vaatleja. Seda peeti vajalikuks, et õigesti rakendada edasiliikumist nõudvat eeskirja, mille jaoks on vaja käivitavat tegurit; tänu sellele saab iga üksikut loomust vaadelda reaajas. Uus-Meremaa rakendab seda meedet.

Arvestades eespool öeldut ja tõsiasja, et FAO suuniste punktis 47 sätestatud kriteeriumidele vastavaid eelnevaid mõjuhinnanguid ei ole läbi viidud, tuleks pikendada sellise nõude kehtivust, et praegusel ajal peaks igal määruse reguleerimisalasse kuuluval süvamere põhjapäüügiga tegeleval kalalaeval olema vaatleja. Iga kolme aasta järel võib seda nõuet läbi vaadata.

4. Kokkuvõte

Viimastel aastatel on EL juhtinud võitlust selle eest, et ohualtid mereökosüsteemid ja nendega seotud süvamere kalavarud oleksid kogu maailmas kaitstud. ÜRO Peaassamblee resolutsiooni 61/105 meetmete ülevõtmiseks ettenähtud määruse (EÜ) nr 734/2008 vastuvõtmine pidi tagama ohualdiste mereökosüsteemide vajaliku kaitse traalimisega põhjapäüügi eest. Arvestades ÜRO Peaassamblee 2009. aasta resolutsioonis 64/72 esitatud uusi soovitusi ja resolutsiooni 2011. aasta novembrisse kavandatud läbivaatamist, FAO rahvusvahelisi suuniseid avamere süvapäüügi juhtimise kohta ning hiljuti avaldatud teadussoovitusi, leiab komisjon, et määrust on vaja muuta, ja kavatseb seda teha arvatavasti 2012. aasta alguseks, et viia määrus kooskõlla viimaste sündmustega, nii et selliste ökosüsteemide kaitse tagamiseks saaks kehtestada tõhustatud, teaduse viimastel soovitustel põhinevad meetmed.